

O'QUVCHILARNING IQTISODIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHNING SAMARADORLIGI

Tuxtayev Azizbek To'liqin o'g'li

Buxoro viloyati Vobkent tumanidagi 1-son texnikum iqtisod fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarning iqtisodiy savodxonligini oshirish masalalari hamda mazkur jarayonning ta'lim samaradorligiga ta'siri, iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning ahamiyati, uni rivojlantirishda qo'llanilayotgan zamonaviy pedagogik texnologiyalar va metodlar, innovatsion interaktiv mashg'ulotlar va raqamli texnologiyalarning roli haqida ma'lumot keltirilgan. Shuningdek, maqolada iqtisodiy savodxonlikni oshirish orqali mustaqil fikrlaydigan, tashabbuskor, innovatsion g'oyali va raqobatbardosh yosh avlodni tarbiyalash imkoniyatlari to'g'risida so'z boradi.

Kalit so'zlar: iqtisodiy savodxonlik, ta'lim samaradorligi, o'quvchilar, iqtisodiy tafakkur, iqtisodiy bilim, tadbirkorlik ko'nikmalari, zamonaviy ta'lim metodlari, raqamli texnologiyalar, ta'lim tizimi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida jamiyatning barqaror rivojlanishi bevosita aholining, ayniqsa yosh avlodning iqtisodiy savodxonlik darajasiga bog'liqdir. Iqtisodiy bilimlarga ega bo'lgan shaxslar bilamizki, moliyaviy qarorlarni ongli qabul qila oladi hamda samarali faoliyat jamiyatda yuz berayotgan iqtisodiy jarayonlarga to'g'ri baho bera oladi. Shu bois maktabgacha ta'lim tashkilotlaridanoq iqtisodiy savodxonlikni shakllantirish ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Bugungi ta'lim sohasi shiddat bilan rivojlanayotgan bir paytda o'quvchilarning iqtisodiy tafakkurini rivojlantirish, ularda mas'uliyatni his qilish, tadbirkorlik ko'nikmalari va mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishga alohida e'tibor qaratmoq lozimdir. Ta'lim jarayonida iqtisodiy bilimlarning nazariy asoslari bilan bir qatorda ularni amaliyotda qo'llash imkoniyatlarini yaratish o'quvchilarning hayotga tayyor bo'lib ulg'ayishiga xizmat qiladi. Ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarining ta'limiy jarayonlarida iqtisodiy savodxonlikka oid faoliyatlar, mashg'ulotlar, fanlar, integratsiyalashgan mashg'ulotlar va amaliy topshiriqlarning joriy etilishi ushbu jarayonning samaradorligini oshiradi.

O'quvchilarning iqtisodiy savodxonligini oshirish bugungi ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri bo'lib, u yosh avlodni mustaqil hayotga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Iqtisodiy savodxonlik nafaqat iqtisodiy tushunchalarni bilishni, balki iqtisodiy qarorlarni ongli qabul qilish, daromad va xarajatlarni rejalashtirish, tejamkorlik hamda tadbirkorlik faoliyatiga nisbatan to'g'ri munosabatni shakllantirishni ham o'z ichiga oladi. Shu jihatdan iqtisodiy savodxonlikni rivojlantirish ta'lim jarayonida tizimli va uzluksiz amalga oshirilishi zarur.

Ta'lim jarayonida iqtisodiy savodxonlikni oshirishning samaradorligi, avvalo, qo'llanilayotgan o'qitish metodlariga bog'liqdir. An'anaviy dars usullari bilan bir qatorda interaktiv metodlar, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish va amaliy mashg'ulotlardan foydalanish o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Masalan, rol o'yinlari va iqtisodiy vaziyatlarni modellashtirish orqali o'quvchilar nazariy bilimlarni amaliyotda

qo'llash ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Bu esa o'z navbatida iqtisodiy bilimlarning mustahkam va samarali o'zlashtirilishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, iqtisodiy savodxonlikni oshirishda raqamli texnologiyalarning o'rnini tobora ortib bormoqda. Elektron darsliklar, onlayn platformalar, interaktiv testlar va mobil ilovalar orqali o'quvchilar iqtisodiy tushunchalarni mustaqil o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Raqamli vositalar yordamida ta'lim jarayonining vizualligi va tushunarliqligi oshib, o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va tahlil qilish qobiliyati rivojlanadi. Natijada iqtisodiy savodxonlikni oshirish jarayoni yanada samarali kechadi.

Iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishda pedagoglarning roli alohida ahamiyatga ega. O'qituvchining kasbiy mahorati, innovatsion yondashuvi va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llay olishi o'quvchilarning bilim darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchi iqtisodiy bilimlarni hayotiy misollar bilan boyitib tushuntirsa, o'quvchilar mavzuni chuqurroq anglaydi va kundalik hayotda qo'llashga intiladi. Shu bilan birga, o'qituvchining tarbiyaviy faoliyati o'quvchilarda mas'uliyat, tejamkorlik va mehnatsevarlik kabi muhim fazilatlarini shakllantiradi.

Bundan tashqari, iqtisodiy savodxonlikni oshirishda maktab, oila va jamiyat hamkorligi muhim omil hisoblanadi. Ota-onalarning oilada iqtisodiy masalalarga ongli yondashuvi o'quvchilarning iqtisodiy bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi. Ta'lim muassasalari tomonidan tashkil etiladigan iqtisodiy tanlovlar, seminarlar va amaliy loyihalar esa o'quvchilarning tashabbuskorligini oshiradi hamda ularni real iqtisodiy jarayonlarga yaqinlashtiradi.

Umuman olganda, o'quvchilarning iqtisodiy savodxonligini oshirishning samaradorligi ta'lim jarayonining mazmuni, metodlari, raqamli texnologiyalar va pedagogik yondashuvlarning uyg'unligiga bog'liqdir. Ushbu omillarni to'g'ri tashkil etish orqali iqtisodiy jihatdan bilimli, mustaqil fikrlaydigan va kelajakda jamiyat taraqqiyotiga hissa qo'sha oladigan barkamol avlodni tarbiyalash mumkin.

Xulosa qilib aytganda, o'quvchilarning iqtisodiy savodxonligini oshirish bugungi ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri bo'lib, u yosh avlodni mustaqil hayotga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Iqtisodiy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan o'quvchilar moliyaviy masalalarda ongli qaror qabul qila oladi, resurslardan samarali foydalanadi hamda bozor iqtisodiyoti sharoitida faol ishtirok etishga tayyor bo'ladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Ta'lim va ilm-fanni rivojlantirishga oid qaror va farmonlar to'plami. - Toshkent, 2020.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. - Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. Abdurahmonov Q.X. Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali. - Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
4. Xodiev B.Yu. Milliy iqtisodiyot asoslari. - Toshkent: O'zbekiston, 2018.
5. Shodmonov Sh.Sh., G'ofurov U.V. Iqtisodiyot nazariyasi. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.



6. Ismoilov R., To'xtasinov M. Ta'lim tizimini modernizatsiyalash va innovatsion rivojlanish. - Toshkent, 2021.
7. Rasulov D.A. Tadbirkorlik faoliyati asoslari. - Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020.